

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 12 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 15. marca 1923.

Štev. 31.

Nestabilnost našega dinarja.

Zagrebski »Trgovinski glasnik« pri-
naša v zadnji svoji številki nekaj misli
o zadnjem naglem padcu dinarja. Ker
zraven nebroj drugih, tudi ti vzroki si-
gurno veliko vplivajo na naš dinar, jih
v naslednjem prinašamo v prevodu po
»Trgovinskemu glasniku«:

Začetkom minulega tedna je be-
ležil dinar v Zürichu 6.00 ter je z
veliko naglico padel nazaj na 5.50.
Karakteristično je, da se to pot ni
ničesar dogodilo, niti v naši notra-
nji, niti v naši zunanji politiki, kar
bi moglo nanj vplivati.

Razloge za to moramo iskati iz-
ključeno v naši trgovini in v naših
gospodarskih razmerah. Ne smemo
preiti tudi trgovino z dinarjem v
inozemstvu, katere je imela to pot
velik vpliv.

Na našem domačem denarnem
trgu smo že večkrat opazili pojav,
kateri se stalno ponavlja ter v mar-
sičem neugodno vpliva na stabili-
zacijo dinarja. Čim začne dinar ra-
sti, kupujejo vsi trgovci z vnemo
tuje devize. Vsi špekulirajo na še
večjo baisso tujih deviz in dinar se
začenja krepko popravljati. Ino-
zemski trgovci in posestniki dinarja
izkoriščajo take razmere, kontermin
dviga glavo in posledica je navad-
no nagli obrat.

Pri zadnjem porastu dinarja je
sodelovala tudi borza v New-Yorku

kjer je ležalo mnogo naložb naših
izseljencev, ki pošiljajo svoj denar
domu, in tam se je konternim nekaj
bolj pojavil in to z znatnim uspehom.
Posestniki dinarja so prekmalu ho-
teli izkoristiti njegov porast.

Na žalost moramo naglašati, za
kar imamo dovolj dokazov, da je
praški bančni urad ponovno vrgel
velike svoje dinarja na trg. Tudi v
Pragi se je preneglo hotelo izko-
ristiti porast dinarja, kar je vseka-
kor pripomoglo do njegovega
padca.

Drugi karakteristični pojav na
našem domačem trgu leži v tem,
ker vsi kupujejo tuje devize in to v
velikih količinah, radi česar začne
dinar padati in končno plačujejo
daleko višje cene, nego bi to mo-
rali plačati po pariteti. Ta nezdrav
pojav ima redne posledice v tem,
da dinar oslabi ter začne radi tega
naglo padati, ker se ga redno ruši
na domačem tržišču.

Iz vseh teh pojavov opazimo, da
je politika deflacije edina pravilna
pot, katere zamore brez znatnih
aktivnih posledic potom naravnih
ekonomskih zakonov avtomatično
izravnati vse ekstremne pojave v
tečaju našega dinarja. Nismo zm-
ožni in tudi nimamo dovolj sredstev
na razpolago, da bi tehničnim po-
tom popravili naš dinar, ter se mo-
ramo stalno držati smernice v naši
devizni politiki, ker je ona za naše
razmere brezdvomno najboljša.

Jako važen za praktično uporabo
je »sistematični seznam obrtov in
drugih obrtoma izvrševanih opravi-
lil za statistične svrhe trgovskih in
obrtinskih zbornic«, izdan na pod-
lagi razpisa c. kr. trgovinskega mi-
nistristva z dne 4. avgusta 1899, št.
29.757. Ta obravnavna sledeče po-
sebne vrste trgovin z obsegom nji-
hovih obrtnih pravic:

1. trgovino s tržnimi ži-
vili (Marktviktualienhandel), ki ob-
sega trgovino z jajci, mlekom, pe-
civom, slaščicami, južnim sadjem,
sadjem, sočivjem in zelenjavo, mleč-
nimi izdelki (surovo maslo, sir, si-
rotka, skuta, smetana, sirčki);

2. trgovina z živili (Viktualienhandel). Ta vsebuje trgovanje
s pecivom (črni in beli kruh, otro-
ško pecivo), drvni, žveplenkami,
jajci, poljskimi in vrtnimi pridelki
(krompir, kumare, čebula, česen,
zelje in repa, sveža in kisla, para-
dižniki, sočivje vsake vrste, papri-
ka, mak, kumno, majaron), krmo in
pičo (oves, lan, proso, brinjeve ja-
gode, ostala kokošja in pičja piča,
buče, bučne pečke, deteljno seme),
stročnicami (leča, fižol, grah), mlev-
skimi izdelki (moka vsake vrste,
zdrob, ješprenj, otrobi, riž), mlečni-
mi izdelki (surovo maslo, sir, mleko,
sirčki, smetana), sadjem vsake vr-
ste (svežim in posušenim vključno
povidl), južnim sadjem, prekajenim
mesom, senom, slamo, rezanico,
kuhinjsko soljo, octom, pasto za
čevlje, peskom, slamo za čevlje,
žaganjem, lanenim in repnim oljem,
cizano, žvepleni nitmi, preslico,
svečami in milom;

3. branjerijo — (Greislerei,
Fragnerie) s predmeti trgovine z
živili, krtačami (omelca iz perja,
krtače, čopiči), pridelki zemlje (kre-
da za pisanje in snaženje, apno ilo-
vica, žveplo itd.), arniki in polenov-
kami, lesnimi, slamačnimi in plete-
nimi izdelki (brezove metle, leseni
čevlji, pletene in slamnate copate,
odeje iz slame in bičja, lopori, biči,
ročaji za metle, lopate za sneg, le-
sene žlice) odjem, vrvarskimi izdel-
ki, vžigalicami, laškimi oljem.

4. branjerijo (Hockerei). Nje
predmet je poleg ravnokar naštetih
predmetov še lončena in kamnična
posoda;

5. kramarijo (Kramerei). Ta
obsega trgovino z branjevskimi
predmeti, razven tega pa še trgo-
vino s predmeti namenjenimi dnevni
porabi (kakor papirnaté in pisalne
potrebščine, posoda, železnina,
kratko in galanterijsko blago, kroj-
no blago).

V skladu s tem so tudi številna
mnenja raznih trgovskih in obrtnih
zbornic.

Z ozirom na uvodoma omenjene
nedostatke bi bilo primerno, da se:

1. izvede nekaka revizija trgovin,
da se ugotovi, če odgovarja obrat
posamezne trgovine njeni obrtni
pravic, kar naj bi se zgodilo s so-
delovanjem trgovskih gremijev, da
se na eni strani olajša delo obrtnim
oblastvom, na drugi strani pa prihra-
ni trgovcem marsikatero neprijet-
nost, ki bi jo povzročilo poizve-
dovanje uradnih organov;

2. v smislu razpisa avstr. min. za
trg. z dne 26. julija 1907, št. 23.046
obrtne oblasti izogibljejo »trgo-
vine z mešanim blagom izvemši v
§ 38/5 naštetih predmetov«, temveč
se poslužujejo v navadnem življenju
običajnih nazivov »branjerija, kra-
marija« in slično. Ker pa se v obrt-

nem listu ne morejo našteji vsi
predmeti, ki spadajo n. pr. v obrat
kramarije, naj bi se slično, kakor
delajo štajerska obrtna oblastva v
mnogih slučajih, stranki izdal kot
priloga obrtnega lista pouk o ob-
segu njene obrtne pravice.

Fr. Zelenik:

Ponudba, zahteva, cena.

(Nadaljevanje.)

Iz prejšnjega odstavka tega član-
ka je razvidno, da dandanes ne
igra več vloge efektivno, t. j. resnič-
no blago, ampak poročilo. Samo
ob sebi je umljivo, da se poročila
ložje sfabricirajo, kot pa pridela
blago in s poročilom se tedaj tudi
ložje vpliva na položaj kot z bla-
gom. Res, čas razkriva lažnjiva po-
ročila, ali to se zgodi vedno prepo-
zno in so voditelji že dosegli svoj
namen. Iz značilnega razmerja med
»voditelji« in »vodjenimi« izhajajo
važne posledice. Radi svobodne
vdeležitve spekulativnosti je »zalo-
ga« in »potreba« izgubila mnogo na
svoji veljavnosti. Efektivni trg vpli-
va le toliko, da da primikanju cen le
smer in sicer na vzgor ali navzdol.
Kako daleč gredo potem cene a la
hausse ali a la baisse, to je odvisno
od spekulacije. Promet nastaja iz
želje zaslužka, ne iz potrebe naku-
pa ali prodaje. Pri nekaterih borz-
nih predmetih dosega spekulativni
promet tudi 90 odst. vsega prometa.
Kadar ima spekulativni promet tako
premoč, tedaj ne določa več potre-
ba in zahteva blaga, ampak samo
spekulacija.

Oglejmo si sedaj natančno to mi-
lostljivo.

Noben spekulant ne mara veliko
družabnikov. Njegova korist zahte-
va, da vodeni ne izpregledajo in
ne spoznajo njegovega »pravega«
namena. Potrebno je, da večkrat
menja smer. Zato mora preiti več-
krat iz hausse v baisse in narobe.
Le potom spekulativnih nakupov in
prodaj je voditelj v stanu, da drži
svoje sledilce v negotovosti, ker le
negotovi sledilci se dajo striči in
tudi navadno plačajo, kolikor mo-
goče veliko. Večkrat niti ne prene-
sejo tega plačila. Danes ne velja
več primerna ali pravična cena sta-
rih časov, ki se je ravnala po po-
nudbi in zahtevi, danes je veljavna
le tržna cena, katero določa speku-
lacija. Ta divja spekulacija se vrši
še danes na ameriških borzah,
česarvno ne v tistem obsegu, kot
pred vojno, ker jo onemogočajo ne
morda postave ampak revščina ev-
ropskih držav in pa valutne razme-
re. Pri nas v Evropi je spekulacija
izgubila mnogo tal. Mednarodni
promet ni vreden, obveščevalna
služba je jako slaba in potem tudi
valutarne razmere niso ugodne spe-
kulaciji. Vrh tega je producent po-
stal spekulant. Danes ima produ-
cent denarja kot smeti, pa tedaj
spekulira z efektivnim blagom, ka-
kor so drugi na borzi z papirnatim
blagom.

Razne dežele so pred vojno sku-
šale omejiti z zakoni divjo speku-
lacio. Omenim Nemčijo, katere je
prepovedala borzno igro z zrnjem.
Pustila je vedno terminsko kupčijo
(das handelsrechtliche Lieferungs-
geschäft), ali po novih predpisih ni
mogla spekulacija zavzeti razmaha,
ker »bianco« kupčije niso bile do-
voljene in se difference niso dale ne
iztožiti, ne izterjati.

Spekulacije se je otepala tudi
Francija. Tudi Avstrija je prepove-

Kramarija in branjerija.

Opaža se, da se v navadnem
življenju pojma branjerija in kra-
marija čisto med seboj zamenju-
jeta, in da je obseg njiju obrtne
upravičenosti nejasen ali pa, da se
ne loči prav od obrtne upraviče-
nosti trgovca z dokazom usposob-
ljenosti. Zato hočemo o tem spre-
govoriti par besed.

Pri nas še veljavni obrtni red
zahteva poseben dokaz usposob-
ljenosti za nastop detaljne trgovine
z mešanim, kolonijalnim, materijal-
nim in špecerijskim blagom. Imet-
nikom takih trgovin je pridržana
pravica prodajati na drobno slad-
kor, kavo, čaj, začimbe (dišave),
mineralna olja, materijalno blago in
barve, kakor tudi žgane opojne
pijače v steklenicah zaprtih na tr-
govski način.

Če pa pogledamo okoli, najdemo
da trži z omenjenimi predmeti mno-
go trgovcev, ki niso donesli dokaza
usposobljenosti po § 13a obrtnega
reda in, ki torej po zakonu niso
upravičeni do te prodaje. Vzrok ne-
dostalka liči razven v pomanjklji-
vem obrtnem nadzorstvu deloma v
tem, da delujejo ti trgovci pod njim
samim in često tudi oblastvom ne-
jasno označbo »kramarija« ali »bra-
njerija«, deloma v tem, da se po-
deželnim trgovcem, ki nimajo za-
konito predpisanega dokaza uspo-
sobljenosti izstavljajo obrtni listi
»za trgovino z mešanim blagom,
izvemši v § 38., odstavek 5. obrt-
nega reda naštetih predmetov«. Ker
zunanja označba trgovine te
klavzule navadno ne nosi, se ista
popolnoma prezre, tako s strani tr-
govca, kakor s strani obrtnih obla-
stev. Sicer je že bivše avstrijsko tr-
govinsko ministristvo z razpisom z
dne 26. julija 1907 št. 23.046 podre-
jena oblastva opozorilo, naj se de-
la na to, da bo predmet obratova-
nja v obrtni prijavi in zunanji ozna-
bi kolikor možno natančno označen

in da se poslužijo naziva »trgovina
z mešanim blagom« le oni trgovci,
ki imajo predpisan dokaz usposob-
ljenosti in žele izvrševati trgovinski
obrt v smislu § 38./1. obrtnega reda.
Nasprotno naj se onim, ki tega do-
kaza ne morejo doprinesiti in ki ho-
čejo trgovati izključevaje v § 38./5
našete predmete, zabrani označba
»trgovina z mešanim blagom«, tem-
več naj se jih napoti k predmetom
in obsegu obratovanja odgovarja-
joči označbi n. pr. branjerija i. sl.

Pojma branjerija in kramarija sta
obrtne pravu neznana, temveč
so to le običajne označbe za trgo-
vine, ki ne smejo prodajati v § 38/5
naštetih predmetov. S »kramarijo«
se včasih tudi naziva trgovina z me-
šanim blagom v manjšem obsegu
v nasprotju s »trgovino«. Obrtni red
torej ni prevzel posebne vrste trgo-
vine, imenovane »kramarija«, ki jo
obravnavata dekreta dvorne pisar-
ne z dne 18. novembra 1919 in z
dne 20. februarja 1922 št. 259.

Dasiravno sta pojma kramarija in
branjerija pozitivnemu obrtnemu
prahu nepoznana, ju — kakor je
videti iz prej omenjenega min. raz-
pisa — upravna praksa kot prak-
tična uporablja. Pri tem opazimo
sicer semtertja v postopanju uprav-
nih oblastev neko nekonsekvenco,
kar pa nas ne sme motiti. Tako je
n. pr. v nekem konkretnem priziv-
nem slučaju opozorilo trg. ministr-
stvo dne 3. septembra 1908 (torej po
izdani zgornjega razpisa in po iz-
dani sistematičnega seznama, o
katerem hočemo takoj govoriti ter
v nasprotju z njima, da izstavitev
obrtne lista, glasečega se na
kramarijo brez omejitve ne odgo-
varja obrtnemu redu, ker vsebuje
obrt kramarije tudi pravico prodaje
v § 38/5 navedenih predmetov, do-
čim je trgovanje s temi predmeti na
drobno pridržano osebam, ki so
donesle dokaz usposobljenosti po
§ 13a. Obrtni list naj bi se torej
glasil: Kramarija z izključeno pro-
dajo v § 38/5 naštetih predmetov.

dala borzno igro (Biancokupčije) ali storila je to seveda polovičarsko. Borzna igra je bila prepovedana v Avstriji, ne pa v Ogerski in zato so se madžarski čifuti in magnati toliko temeljiteje pečali s tem poslom. Preselili so se na budimpeštansko borzo tudi vsi avstrijski in deloma trdi rajhovski spekulanti in je bila Budimpešta gnezdo najnagnusnejše spekulacije. Njeno delovanje je občutila tudi slovenska trgovina in slovenski narod.

Vlade raznih držav so hočele doseči, da bi zopet zavladala pravičnost namesto »uzance«, katere je le sredstvo »voditeljev«. Borzno pravo še omogoča prekrivanje raznih kupcij. Napačna poročila vplivajo na take nakupe in prodaje. Tak borzni promet ni več poštna kupčija. Le izpopolnilev plačilnih obveznosti (diferenc) se strogo zahteva. O vršitvi stare naloge trgovine, da posreduje med producentom in kozumentom, ni govora.

Borzni spekulaciji je bila korist polrošča in proizvajalca postranske stvar. Zato so se slišale vedne ložbe. Enkrat je stokal potrošač radi visokih cen in pomanjkanja blaga drugi zopet je stokal proizvajalca radi nizkih cen. Posledice so bili boji med producenti in konzumenti. Pa tudi med »voditelji« in vodenimi je prišlo navadno do burnih prizorov. Nekoč je prišel ameriški veleposlanec Peffer na borzo za bombaž v Manchesteru. Razjarjeni borzni obiskovalci so ga obdelali s pesmi.

Svobodna spekulacija nam je prejšnje čase donasala hude cenovne izpremembe. Leta 1891 je bila na dunajski borzi povprečna cena pšenice 27 kron. Mimogrede omenim, da je isto leto nemški kancler Caprivi dolgo časa vsak dan povpraševal, če je v Nemčiji že lakota. Leta 1894 je bila povprečna cena 16.30 in je nekaj dni znašala samo K 14.40. Kornerjev obroč je nagnal leta 1897 do 1898 pšenico na 31 K. Leta 1900 nam je prineslo povprečno ceno 18.20. Od leta 1906 pa je v Avstriji cena stalno rasla, ker je bila s tem letom vpeljana visoka carina. Leta 1907 je bila povprečna cena 24.70, leta 1908 25.30, leta 1909 27.90 in l. 1913 pa povprečno 28 K.

Dalje prihodnjič.

Omare z žaluzijo,

eno- ali dvodelne iz hrastovega lesa, svetle ali črne.

The Rex Co, Ljubljana.

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Anton stisne ponudeno mu roko, nakar Fink nadaljuje: »Danes sva bila tako odkritosrčna drug proti drugemu, da bi bilo dobro napraviti odmor, ker sicer si nimava drugič ničesar več povedati. Dobro spite, jutri dalje!« Po teh besedah zgrabi svojo čepico, pokima z glavo in odide skozi vrata.

Anton je bil, resnici na ljubo povedano, nad tem nepričakovano mirnim izidom tako vesel, da dolgo ni mogel zaspati. —

Drugega jutra je bila pisarna četrt ure pred dohodom principala polnoštevilno zbrana. Fink vstopi zadnji in glasno prične: »Mylords in gentlemen tvrdke T. O. Schröter! Proti gospodu Wohlfartu sem se včeraj tako vedel, da zdaj, ko sem ga spoznal, to odkrito obžalujem. Sinoči sem mu že dal svojo izjavo in ga danes v Vaši navzočnosti prostovoljno še enkrat prosim odpuščanja. Istočasno pripomnim, da se je naš Wohlfart obnašal pri tem sporu izredno častno in sem vesel,

Rešenje spornega vprašanja med Južno železnico in carinsko direkcijo.

Generalna direkcija carin razglasa odlok C 75 s katerim je končno rešena zadeva dolgotrajnega spora med Južno železnico in Direkcijo carin o postopanju železnice pri izvrševanju carinskih formalnosti v času ko je blago med poljo. Ta odlok se glasi: Na podlagi člena 32, 35, in 273 carinskega zakona, ter po zaslišanju carinskega sveta, je odredil finančni minister da smejo tudi železnice dokler je blago na potu izvrševati vse carinske formalnosti, ter ocarinjenje. Na podlagi tega rešenja se predlaga mednarodni železniški konvenciji sledeče: 1. Kot uvozna roba na potu se smatra blago katere je iz inozemstva naslovljena z direktnim tovarnim listom na železniško postajo v kraju kjer ni carinarnice; 2. Kot izvozna roba med potjo se smatra ono blago, katere je z direktnim tovarnim listom naslovljeno za inozemstvo a predtem ni bilo zacarinjeno; 3. Ker morajo po členu 32 in 35 carinskega zakona deklaracije podpisati in predlagati vsi priznani carinski posredniki in ker ne pride blago po ocarinjenju v prosti promet, temveč se ponovno povrne železnici za odpravo v namembno postajo, lahko izvršuje železnica carinjenje blaga samo posredovalnim potom priznanih carinskih posrednikov, ter je dolžna, da pismenim potom izvesti dotično carinarnico, kedaj in kateremu od priznanih posrednikov je dala ali odvzela pravico podpisovanja deklaracij; 4. Železnice imajo pravico po točki 1 in 2 cariniti blago na obmejni ali medpotni postaji kakor to zahtevajo prometne razmere; 5. Uvoženo blago, odpremljeno za kraj, kjer obstoja carinarnica na železniški postaji, ne sme železnica ocariniti, niti v obmejni niti v kaki medpotni carinarnici. — Niti obmejne niti medpotne carinarnice ne smejo sprejemati deklaracije, predložene po priznanem, od železnice nastavljenem carinskem posredniku; V namembnem kraju, kjer obstoja carinarnica lahko izvrši carinjenje blaga lastnik robe ali priznani carinski posrednik ali pa železniški posrednik, če je izrečno zato pooblaščen od prejemnika blaga. 7. Ne smatra se, da je blago na potu, ako poluje od železniške postaje kjer je naloženo in kjer obstoja carinarnica, potom parobrodov ali po suhem.

Perspektive tržaškega gospodarstva.

Številke, ki jih izkazuje tržaška trgovina pričajo, da je v prošlem letu kriza v tržaškem gospodarstvu trajala naprej. Kot dober znak se more smatrati edino okolnost, da je pripisati slab utis, ki nam ga nudi pregled leta 1922, v prvi vrsti slabemu razvoju prvih mesecev leta 1922, med tem ko kažejo zadnji meseci znatno zboljšanje.

Bliznja bodočnost bo pokazala, ali je to zboljšanje trajno. Najvažnejši predpogoj za uspevanje Trsta, tako piše »Edinost«, je vzdrževanje obstoječih paroplovnih prog. Koncesije, ki jih hoče, kolikor je do sedaj znano, dati italijanska vlada, namreč državni prispevek namesto stalne subvencije, najbrže ne bodo zadostovale, da bi se vzdržala prog z Orientom; država bo najbrže morala seči globokejšo v žep, če noče, da pride v nevarnost zgodovinski položaj luke. Bepelke so izrazile v tem pogledu svojo solidarnost s Trstom in to dejstvo upravičuje nado, da bi končno vlada pristala na sporazum, ki bi ulegnil zadovoljiti vse stranke.

S tega stališča je treba tudi promatrati italijansko-čehoslovaško konferenco, ki se je vršila nedavno v Trstu. »Edinost« pravi, da le če se posreči vzdržati tržaški paroplovni promet v dosednji meri, bo ta dogovor koristil tržaški transitni trgovini. Če to predpostavljamo, tedaj moramo reči, da so se z omejenim dogovorom brezdvomno dosegli veliki uspehi v prilog Trsta, kateri pa zadevajo v glavnem izvozno trgovino, medtem ko za sedaj ni pričakovali, da bi se uvozna trgovina kmalu dvignila. Posebno se bo najbrže ojačala češka izvozna trgovina s sladkorjem preko Trsta. Po čeških statistikah je bilo izpeljano v prvih 11 mesecih 1922 preko Trsta celokupno 670.805 stotov blaga, med tem ko je uvoz znašal 332.747 stotov. Med izvoznim blagom zavzema prvo mesto sladkor z 220.889 stoli. Ta izvoz se da vsekakor dvigniti. Stari odnosi s češko industrij so se deloma vzpostavili posebno v Grčiji. Glede sladkorja je pa dogovorjeno, da se imajo tarifne postojanke na čeških železnicah urediti tako, da prevoz iz čeških postaj v Trst, ne bo dražji nego v Hamburg.

Ustanovljena je bila demarkacijska črta, ki gre skozi Češko; iz krajev nad to črto se imajo tarife znižati za 65% napram obstoječim tarifam, a pod to črto za 55%. Te tarifarne ugodnosti v korist tržaški transitni trgovini so velike, ne do-

sezajo pa onih iz predvojne dobe. Važno za tržaško sladkorno trgovino je tudi, da je dovoljeno češkemu sladkorju štirimesečno prosto ležanje v tržaških javnih skladiščih. Izredno visoke pristojbine tržaških javnih skladišč, ki daleč presegajo one severnih nemških luk, so bile do sedaj ena glavnih ovir za razmah tržaške trgovine. Če bi se tržne cene v Trstu z reduciranjem pristojbin javnih skladišč znižale, bi to bilo za tržaško trgovino največjega pomena. To izhaja že iz tega, da se je v zadnjem času trgovina s sladkorjem kljub še obstoječim visokim pristojbinam javnih skladišč znatno dvignila. Se pred nekoliko meseci se je v Trstu vsled visokega stanja češke valute irgovalo le s kolonijalnim sladkorjem, a sedaj se je položaj popolnoma izpremenil in v zadnjih tednih so bile sklenjene večje kupčije za češki sladkor, kateri stoji danes že pod pariteto javanskega sladkorja. Tudi češka industrija s steklom pričakuje novega življenja na podlagi omenjenega dogovora. Kriza v češki industriji s steklom in porcelanom je dosegla v preteklem mesecu svoj višek. Tvorničarji se bavijo sedaj z mislijo, da zopet vzpostavijo obrate v prihodnjih mesecih, tudi če se ima to zgoditi začetkom v skrženi meri. Ni še znano, kakšne izjemne tarife bodo dovolile češke železnice industriji stekla in porcelana. Če bo znižanje tarif dovoljno, tedaj si namerava omenjena češka industrija izbrati Trst za oporišče ne samo za trgovino v Levantu in bližnji vzhod ampak tudi v Španijo in južno Francijo. Važno bo pri tem seveda tudi vprašanje koncesij, katere bodo dovolile tržaške paroplovne družbe. Dejstvo, da prevladuje uvoz nad izvozom in okolnost, ki je s tem v zvezi, namreč, da jemljejo ladje, ki prinašajo blago iz bližnjega in daljnega vzhoda, le malenkostne količine blaga na povratku, opravičuje pričakovanje, da bodo dovoljena znatna znižanja prevoznih cen.

Kriza italijanskih ladjedelnic se vedno bolj poostčuje. Ob začetku lanskega leta je bilo v tej stroki v Trstu zaposlenih 5.756 delavcev, a ob koncu leta samo še 1.855. Tržaške ladjedelnice so izvršile vse naročbe, katere so imele, a novih naročb ni. Tržaški »Cantiere navale« je zadnje dni oddal zadnjo ladjo, katero je imel naročeno, a ladjedelnici S. Marco in S. Rocco stojijo dolgo časa brez naročil. Ladjedelnice so poizkusile prilagoditi se drugemu proizvajanju, kar pa se jim je zbog njihovih posebnih strojev le deloma posrečilo. »Cantiere navale« n. pr. izdeluje sedaj elek-

da imam priliko in čast služiti z njim pri isti tvrdki«. Pisarna se je smehljala, Anton je stopil k Finku in mu zopet krepko stisnil roko, gospod Jordan je storil z obema strankama isto — zadeva je bila poravnana.

Vendar ni ostala brez posledic. Tudi glas o častni pokori, ki jo je vzel Fink nase, in o mirni poravnavi je došel v sprednji del hiše. In ko se je Anton skupno s Finkom pokazal pri obedu, so se z zanimanjem in radovednostjo obračali nani pogledi dam, in principal ni mogel prikriti prijaznega smehljaja. Toda tudi za Finka je imela Sabina prijazne oče in kolikorkrat je pogledala nani, je imela občutek, da bi ga morala za nekaj velikega prositi odpuščanja.

Pri gospodih v pisarni je postalo stališče Wohlfartovo hipoma čisto drugačno. Vsi so mu izkazovali toko spoštovanje, kakršnega drugače ne doseže navadno noben učenec. Največja sprememba pa se je zgodila v razmerju Antonovem do Finka. Kajti, ko je nekoliko dni po omenjenem dogodku šel Anton za Finkom po stopnjicah navzgor, se slednji vstavi in vpraša: »Bi-li ne hoteli pri meni vsto-

piti? Napravite mi danes obisk in poskusite moje smodke«.

Prvikrat je prestopil Anton prag svojega bivšega sovražnika, toda pri vstajih je začuden obstal, kajti soba se mu je zdela zelo tuja. Elegantno pohištvo je bilo brez reda razpostavljeno, debela preproga, mehka kot mah, je pokrivala tla, in na red navajeni Anton je z žalostjo gledal, kako brezobzirno pada pepel od smodke nanjo. Ob eni steni je stala velika omara s puškami, nad njo je viselo neko inozemsko sedlo in par težkih srebrnih ostrog; drugo steno je pokrivala enako velika omara za knjige, izdelana iz dragocenega lesa polna knjig, vezanih v rjavo usnje, in nad omaro so se razstezale črne peroti neke orjaške ptice od prve stene do druge.

»Koliko knjig imate!« zakliče Anton vzradoščen.

»To so spomini na svet, v katerem ne živim več«, pravi Fink.

»In te peroti spadajo tudi med vaše spomine?«

»Da, gospod, pliča sem ustrelil sam, in kakor vidite, sem ponosen na ta plen«, odgovori Fink in poda Antonu zavoj smodk. »Sedite Wohlfart, pokramljajva malo in pokažite, ali ima gospod Specht prav, ko vas slavi kot ljubeznivega dru-

žabnika«. Z nogo porine pred Antona velik naslonjač. Anton se zadovoljno pogrezne v mehke blazine in prične puhati oblačke dima proti stropu, Fink pa prižge med tem ogenj pod srebrnim samovarjem. »Nedavno ste mi ugajali, Wohlfart!«, pravi Fink in se zlekne po zofi; »ali se razumete na konje?«

»Ne«, pravi Anton.

»Ali ste lovec?«

»Tudi ne«.

»Se bavite z godbo?«

»Le malo«.

»Katero človeško lastnost, za vraga pa torej imate?«

»V vašem smislu nobene«, odgovrne Anton razdraženo. »Znam ljubiti ljudi, ki mi ugajajo, in menim, da znam biti zvest prijatelj. Kdor se pa naduto obnaša proti meni, tistemu se zoperstavam«.

»Že dobro«, pravi Fink, »od te strani vas že poznam. Za začetnika vaše ravnanje ni bilo nikakor slabo. Vidim, da imate življenje v sebi. Povejte mi, kdo ste. Kje ste doma, in kaka usoda vas je pognala semkaj v ta žalostni, enakomerni vrtiljak, kjer sčasoma prične vsak polagoma duševno gniti, kot na primer naš Liebold, ali v najboljšem slučaju točni Jordan«.

»Vendar moram dobro imenovati to usodo«, odgovori Anton in

trične motorje, bavi se s popraviljanjem vagonov in se bo najbrže preuredil za izdelovanje vagonov. Tovarna za stroje pri Sv. Andreju se namerava posvetiti izdelovanju Dieslovih motorjev. Italijanska vlada se za sedaj drži stališča, da ne nadaljuje s subvencioniranjem tržaške ladjedelniške industrije, po zadnjih poročilih pa je baje izjavila, da je pripravljena prispevati z nekoliko stotinkami za vsak kilogram izgotovljenega blaga. Proučuje se tudi vprašanje, da bi se dovolil carine prost uvoz materijala potrebnega za gradnjo ladij. Tudi pred vojno so tržaške ladjedelnice uživale glede tega materijala carine prost uvoz.

Tržaški industrijski krogi pa so mnenja, da bi zamogla vzdržati tržaško ladjedelno industrijo le izdatna državna subvencija poleg carine prostega uvoza potrebnega materijala.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Izmed modernih obrtov, ki v državi ne obstojajo ali pa so zelo slabo zastopani, so obrt za izdelavo kirurških instrumentov, za izdelavo steznikov, ortopedičnih bandaž, rokavic, za izdelavo umetnega cvetja, optični obrt za predelavo perja, za izdelavo otroških igračk, za fino mehaniko, za fina livarska dela itd.

Na razvoj obrtov je vplivala poleg carinske zaščite, o kateri smo že govorili, srbska vlada tudi s šolstvom, s pošiljanjem delavcev in obrtnikov v inozemstvo, bodisi da se izučijo dela ali pa obiskujejo šole, dalje potom večernih šol, tečajev in s podpiranjem snovanja in nakupom moderne strojne opreme in naprav. Srbija ima izvrstno obrtno šolo v Kragujevcu pri vojnotehničnem zavodu, ki daje odlične mojstre za vse obrte, ki delajo v vojnotehničnem zavodu in kjer traja pouk šest let, tako da delajo učenci dopoldne v šoli, popoldne pa so zaposleni v delavnicah. Ta šola je dala dobre obrtnike, ki so izmenjali Nemce in Avstrijce v vojnotehničnem zavodu in je dala mnogo poslovdij industrijskim podjetjem.

Za pouk žensk pri izdelavi perila in oblek obstojajo od leta 1880. v vseh mestih šole ženskega društva; to je bila namreč doba, ko je cel ženski svet začel nagloma opuščati narodno nošo. Tem šolam se je posrečilo vpeljati nov žensko-krojaški obrt. V svrhu zboljšanja splošne trgovske in tehnične izobrazbe so se vpeljele večerne obrtno-trgovske

mu prične pripovedovati o svoji domovini in svojih starših. S toplimi besedami mu opiše mali krog, v katerem je vzrastle, doživlja svoje šolske dobe in nekatere norčave ljudi iz Ostrave, s katerim je občeval. »In tako je zame velika sreča, kar smatrate vi za veliko nesrečo«, sklene svoje pripovedovanje, »da sem namreč semkaj prišel«.

Fink prihrjevalno prikima ter pravi: »Končno je zelo velika razlika med nama, da ste namreč vi poznali svojo mater in jaz svoje nikoli. Sicer pa je precej postranska stvar, v katerem gnezdu kdo zraste; pod vsakimi okolščinami lahko postane vrl človek. Poznal sem ljudi, ki so našli manj ljubezni v svoji očetovski hiši, nego vi«.

»Toliko ste videli sveta«, pravi Anton obzimo, »povejte mi, prosim, kako ste prišli do tega«.

»Zelo enostavno«, prične Fink; imam strica v New-Yorku, ki se prišteva med največje aristokrate in denarne mogotce. Ta je pisal mojemu očetu, ko sem bil star štirinajst let, naj me pošlje k njemu, češ, da ima namen, napraviti me za svojega dediča. Moj oče, trgovec vseskozi se seveda ni dosti pomišljal, in tako sem že čez par tednov imel čast posebnoma javiti stricu svoj prihod.

(Dalje sledi.)

šole v vseh krajih in trgih, ki so dale do sedaj zelo dobre rezultate. V zadnjem času pred balkansko vojno se je bilo začelo z obrtnimi tečaji za različne obrti. Ravnotako se je začelo iz dohodkov državne razredne loterije podpirati posamezne obrtnike pri nabavi strojev, in sicer na ta način, da se jim je dovoljevalo brezobrestna posojila ali pa na 4 % obresti na pet do 10 let in se je do sedaj doseglo sicer skromne, vendar lepe uspehe. Da bi napredovali v svoji obrti, jim je država dajala potovalne podpore za potovanje v inozemstvo, in sicer najmanj za 100 do 200 obrtnikov letno ter se je vzdrževalo pred balkansko vojno po šolah v Nemčiji, Franciji, Avstriji in Švici okrog 80 gojencev. Velikega pomena za moderno obrtništvo v Srbiji je akcija »Privrednika« v Zagrebu, ki je razposlala na tisoče otrok, da so se izučili najrazličnejših obrtov ter ostali pod kontrolo te organizacije, dokler niso otvorili samostojnega obratovališča.

Po vojni je treba ta moderna sredstva za razvoj obrtov uporabiti v polno odgovarjajoči meri poleg carinske zaščite, ki je sedaj izdatna, da se pospeši razvoj in napredek obrtništva.

V novoosvobojenih krajih.

Nove pokrajine imajo po mestih znatno število obrtnikov v oni meri, ki ne odgovarja potrebi teh krajev, tako da vlada v obrtih ogromna nadštevilnost. Vzrok temu stanju je, da so bile razmere osebne javne varnosti v mestih relativno boljše ter da se je ves svet zatekel v mesta, ker je po vaseh vladala anarhija in sicer za kristjane kakor tudi za mohamedance. Narod je ubežal v mesta, v katerih pa razen obrtov ni našel drugega posla, poleg zaposlenosti pri obdelovanju najbližje okolice, bodisi vrtnarske ali pa druge poljedelske kulture, ker je bila okolica mest več ali manj obdelana v kolikor je pač dovoljevala javna varnost. Poleg tega se je tja naselilo mnogo mohamedanskih obrtnikov iz Srbije, Bosne, Bolgarije in Črne gore, ki niso mogli prenašati krščanske vlade v navedenih pokrajinah.

Življenske potrebščine kristjana — Turki so bili zelo konservativni — so dale povod k vpeljavi novih obrtov poleg obstoječih starih obrtov. Vsled tega so stari obrti slabili, odnosno se ohranili, novi pa se zelo slabo vpeljali, tako, da je bilo na primer trojno število krojačev: za staro krščansko nošo, za evropsko in turško nošo; mizarjev za evropski in turški način izdelave. Primorani so bili, da živijo tudi brez kakršnekoli carinske zaščite, ki je znašala 7%, brez vsakega šolanja in državne pomoči, prepuščeni sami sebi, izpostavljeni vplivu prebitka od izvržka blaga iz celega sveta. Ta vpliv tujega blaga se je prvič občutil pri zidanju železnice Solun-Skopje-Mitrovica.

Ta železnica je vpeljala tuje blago in tuj način življenja, na katero so se morale obrti akomodirati. Poleg tega je prišlo osvobojenje Bolgarije, vzhodne Rumelije, Tesalije, novoosvobojenje pokrajin Srbije in Črne gore, okupacija Bosne, ki je naredila iz Novo Pazarskega Sandžaka gospodarsko peklo za ljudi. Vse te pokrajine so se poprej oskrbovale iz Ohrida, Prilepa in Štipa, ki so tako izgubili svoje konzumente.

Vsled tega je Ohrid izgubil cel svoj ogromni posel predelave krzna in je začel propadati, Prilep je izgubil ogromni posel bakrenokovstva in kotlarskih izdelkov, kakor tudi predelavo krzna; Štip in Veles svojo trgovino, Prizren, Novi Pazar in Bitolj pa svojo predelavo kož itd.

Vpliv tega je bil, da se je odselil del obrtnikov na delo v Srbijo, Rumunijo, Avstrijo in Ameriko, drugi del pa se je, kjerkoli je bilo to z ozirom na javno varnost mogoče, vrget na poljedelstvo in izvrševal obrt le izven sezone poljedelskih

poslov, ker industrije ni bilo, razven nekoliko umetnih mlinov v Skoplju, Velesu, Bitolju in po eden v Prištini, Novem Pazaru in Negotinu.

Take razmere obrta so povzročile:

1. da se lahko prideluje mak v Makedoniji, ker ob času branja opija opusti vse ljudstvo mesto in gre na delo v svrhu nabiranja opija, kjer lahko zasluži deset dinarjev na dan in dohodek od osmih do desetih dni zadostuje, da si kupi obleko in obuvel.

2. da se prideluje tobak v velikih količinah v bližini mest;

3. da se goji sviloprejkja v okolici Gjevgjelije v vrednosti 3.000.000 Din.

Delovne mezde čevljarjev so take, da dajejo čevljariju obuvel ceneje, kakor čevljarske tovarne in sicer odprte čevlje par po 3 do 10 dinarjev za odrasle; da se brije za 5 dinarskih para in da se poleg tega pri britju v Novem Pazaru in v Prije Polju dobi še kavo, da delajo celodnevno vezenje za 60 dinarskih para itd. V Ohridu kupi cela rodbina $\frac{1}{4}$ kg ribe, katere en kilogram stane 20 para ter to je s kruhom po 5 do 6 ljudi.

Samoumevno so bile te razmere, ki jih je našla Srbija v teh krajih. V novih krajih je vsaka industrija dobrodošla ter ima znaten rezervar delovnih sil.

n) Hišna industrija.

Ta vrsta dela je bila v Srbiji v starih kakor v novih pokrajinah posebno v gotovih mestih in krajih močno razvita.

Najvažnejše so:

1. Leskovsko-Vranjska in bujnovska vrvarska industrija, ki zaposluje okrog 800 delavcev, po večini kmetov iz okolice Leskovca, Vranje in Bujanovca, ki pridelujejo lastno in kupljeno konopljo ter zaposluje meščane Leskovca, Vranje in Bujanovca, ki pridelujejo poletni tobak ali zelenjavo, pozimi in v ostalem času pa se bavijo z vrvarstvom, ali pa, ki izdelujejo vrvarske izdelke izključno doma. Ta industrija izdeluje vrvarskih izdelkov za 3.500.000 Din, od katerih se za nad milijon dinarjev izvaža.

(Dalje sledi.)

Iz pravosodne prakse.

OBRTNO SODIŠČE.

I.

Toženo podjetje ima svojo tovarno par kilometrov zunaj mesta. Kot vodja te tovarne je vstopil tožitelj meseca januarja 1922 pri toženi tvrdki v službo ter se je pogodilo, da ima dobivati mesečne plače 10.000 K, plačljive polmesečno vsakega 1. in 15. vnaprej, nadalje vsako leto 2 obleki in vsaki dve leti eno vrhno suknjo. Tudi mu je imela dajati toženka vsaki dan na razpolago voz za vožnjo v tovarno in nazaj. Službeno razmerje imelo je ostati 3 mesece provizorično, potem se je imela skleniti definitivna pogodba.

Tožitelju se je meseca avgusta 1922 plača povišala na mesečnih 12.000 K, ker pa definitivne pogodbe nikakor ni mogel doseči, je dne 1. septembra odpovedal službo za 15. september.

Pri izstopu je zahteval od toženke:

1. Za osem mesečno službovanje na to dobo odpadajoči del novoletne nagrade v višini enomesečne plače torej dve tretjini plače to je 2.000 Din. Pri tem priznava tožitelj da novoletna nagrada ni bila pogojena.

2. Nadomestilo za eno obleko pripadajočo za prvo polletje 1000 dinarjev.

3. Nadomestilo za drugo obleko in sicer le tretjino z ozirom na odsluženo tretjino drugega polletja.

4. Nadomestilo za eno suknjo pripadajočo vsake dve leti, torej z ozirom na odsluženih 8 mesecev tretjino je 500 Din.

5. Nadomestilo za nenastopljeni pa mu pristojeci desetdnevni dopust 1000 Din.

6. Odškodnino za 15 dnevno hojo iz mesta v tovarno in nazaj, ker v 15 dneh ni dobil voza je 375 Din; skupaj 5275 Din.

Ker mu toženka tega zneska ni hotela priznati, nastopil je tožitelj pravno pot.

Po zaslišanju prič razsodilo je obrtno sodišče, da ima toženka plačati tožitelju nadomestilo za tretjino obleke in za tretjino vrhne suknje, ker mu je to šlo po pogodbi. Višino nadomestila določilo je sodišče na podlagi izpovedbe izvedene priče:

Za celo obleko je 4000 K, za tretjino obleke (za tretjino drugega polletja) 1666 K in za suknjo na 8 mesecev odpadajočo tretjino 1100 kron; skupaj 6766 K.

Ostale tožiteljeve zahtevke je sodišče zavrnilo in sicer:

a) zahtevek zadevajoč nadomestila za obleko in suknjo, v kolikor presega priznane zneske na podlagi mnenja izvedene priče;

b) zahtevek zadevajoč novoletno nagrado, ker prizna tožitelj, da se ta ni pogodila in mu nagrada torej ne gre, kajti zakon take nagrade ne predpisuje;

c) zahtevek zadevajoč nadomestila za desetdnevni dopust, ker zakon o trgovskih nastavljenih sicer predpisuje dopust, toda dopust je namenjen za razvedrilec in okrepitev delojemalca in ta ne more po zakonu še zahtevati denarni nadomestek; če je pa tožitelj že omenil toženki, da dopusta ne bo utegnil nastopiti in da bo zahteval denarni nadomestek, v kar je baje toženka molče privolila, vendar tožitelj do dopusta po odpovedi službe ni bil več upravičen v smislu § 17. zak. o trg. nastavljenih torej tudi ne do denarnega nadomestila;

d) zahtevek zadevajoč odškodnino za pešhojo v 15 dneh je pa sodišče zavrnilo, ker tožitelj pravi sam, da je drugje najel voz samo enkrat, katere izdatke pa mu je toženka takoj povrnila. Druge dni, ko ni dobil od toženke voza, šel je pa peš in ni trdi, da je imel pri tem kako škodo.

Vsled tožiteljevega priziva razpravljalo je v zadevi še deželno sodišče. To je glede drugih tožiteljevih zahtev prvo razsodbo potrdilo in mu tudi priznalo, kakor prvo sodišče 6766 K, priznalo mu je pa tudi odškodnino za pešhojo v iztoževanem znesku 1500 K; skupaj torej 8266 K.

Nasproti je pa ugotovilo, o čemur prvo sodišče ni sodilo, da dolguje tožitelj toženki na blagu in predvsem 2411:30 Din ali 9645:20 K in je obenem izreklo, da je tožiteljeva terjatev v znesku 8266 K s to proti terjatvijo pobotana, in da ima tožitelj povrniti toženki pravdne stroške.

Izvoz in uvoz.

Za izvoznike v Belgijo. Pri izvozu iz naše države v Belgijo niso več potrebni izkazila o izvoru blaga.

Izvoz češkega papirja v Jugoslavijo, je bil dosedaj odtežkočen radi visokih cen z ozirom na češko valuto. Ker so češke tovarne v zadnjem času znatno znižale cene papirja, je bilo mogoče izvoziti v Jugoslavijo okoli 70 vagonov, večinoma finih vrst papirja. Izvoz rotacijskega časopisnega papirja še ne konviniira.

Rumunija bo prepovedala uvoz luksuznih predmetov. Rumunska vlada namerava popolnoma prepovedati uvoz luksuznih predmetov. Trgovci bodo morali te predmete v gotovem roku razprodati. Blago, ki se bo našlo po tem roku, se bo smatralo kot tihotapsko blago.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

S trga kavčuga in zlata. Iz london-ske borze se poroča, da bodo leta 1923 proizvedli na celim svetu 300.000 ton kavčuga, potrebujejo ga pa 383.000 ton. Primanjkljaj bodo krile londonske rezerve. V Parizu nameravajo ustanoviti samostojno borzo za kavčug. V Trans-

vaalu so producirali meseca januarja 1923 764.469 unc zlata, 26.000 unc manj kakor v decembru 1922. V transvaalskih zlatokopih so namestili novih 5000 črnih delavcev.

Otvoritev praškega velesejma. V nedeljo se je otvoril praški vzorčni sejem. Obisk je bil prvi dan vsled dežja precej majhen, vendar pa se je sklenilo veliko kupčij, zlasti v tekstilni in strojni branši.

Industrija.

Naša sviloreja. V letu 1920 se je dobilo na Hrvaškem in Slavoniji 7.030 kg surovih kokonov. V letu 1921 se je to število skoraj podvojilo ter znašalo 13 tisoč 46 kg. V letu 1922 je bil napredek ogromen, ter je znašala produkcija 51 tisoč 760 kg.

Produkcija sladkorja v Čehoslovaški je znašala v letošnji kampaniji 7.163.780 meterskih stotov, lanske leto pa samo 6.625.201 meterskih stotov.

Francoska produkcija železa l. 1922. Produkcija francoske železne industrije v l. 1922 je znašala skupaj 5128 milijonov ton. Jekla pa je producirala Francija l. 1922 4471 milijonov ton.

Obrt.

Vsa stavbena podjetja in vsa stavboodajajoča mesta se obveščajo, da naj vse proračune z načrtom za vodovodno instalacijsko stroko, glede novih stavbnih instalacij vpošljejo načelnstvu pokrajinske zadruge kleparjev, instalaterjev in koljarjev v Ljubljani v roke g. Jakoba Babnika, inšt. Kapiteljska ulica št. 3. Glasom združnega sklepa se ne bode oziralo na posameznim obrtnikom vpošlane ponudbe.

Carina.

Zahteve mlinov glede izvozne carine. Lastniki mlinov zahtevajo, naj se izvozna carina zniža nastopno: za 100 kg: pšenice na 50 Din, pšenične moke na 20 Din, koruzne moke na 10 Din. Zahtevajo namreč naj bodo carinske postavke za moko za 30 Din nižje nego doletno žito.

Za enostavno mednarodno carinstvo. Generalni sekretariat Zveze Narodov je odposlal vsem svojim članom poziv na konferenco, ki se bode vršila dne 15. oktobra t. l. v Zenevi. Namen konference je, doseči enostavno in enotno carinsko formaliteto, ter ukinili ugodnosti, certifikate, in slično.

Carina na živeš v Avstriji. Avstrijska vlada bo v najkrajšem času predložila Narodni Skupščini zakoniti načrt za uvedbo carine na živeš, in to v prvi vrsti na sadje, konzerve, sir, klobase in ribe. Vlada se nadeja, da bo iz tega dobila štiri milijone zlatih kron.

Zlati carinski nadavek v Nemčiji znaša od 14. do 20. marca 525.000 odst. (prej 493.900 odst.).

Denarstvo.

Zamenjava denarja v izpraznjeni Dalmaciji. Komisija finančnega ministrstva za izmenjavo denarja v tretjem pasu Dalmacije, ki so ga Italijani te dni izpraznili, je izvršila potrebne priprave in se prične sedaj zamenjava po določbah ki so bile v veljavi za prvi in drugi pas. Do svote 100.000 kron se bodo zamenjale 4 krone za 1 Din, nad 100.000 kron pa 6 kron za 1 Din. Po računu finančnega ministra bo znašala vsota menjanega denarja 50 do 60 milijonov K.

Zlata pariteta v Avstriji znaša za dobo od 12. do 18. marca 14.450 a. K.

Promet.

Uradne ure pri poštah blagajnah. Uvedba novega poštne pravilnika, ki je stopil v veljavo dne 1. marca t. l. določa, da preneha pri poštah, ki imajo uradne ure do 18. ure, čas za stranke pol ure pred koncem uradnega časa, to je ob 17. uri 30 minut.

Pristojbina za posredovanje brzojav po telefonu. Poštno in brzojavno ministrstvo je odredilo, da se mora razen letne pristojbine (poslovalnine) 200 Din za vsako brzojavko, ki jo naročnik po telefonu odda ali prejme, plačati še posebna pristojbina 50 par (posredovalnina).

Zopetna otvoritev pošte Pučanci in izprememba imena. Pošta v Pučancih, ki je bila 10. decembra lanskega leta zatvorjena, je začela dne 12. februarja t. l. vnovič poslovati in sicer pod novim imenom Pučanci (ne več Pučonci). Zvezo ima ob ponedeljkih, sredo in sobotah z vlaki na progi Murska Sobotič—Hodoš, ob nedeljah, točkah, četrtkih in petkih pa po poštne služi z Mursko Sobotico. Poštni okoliš tvorijo občine: Bokrač, Bucovci, Dolina, Gorica, Lecnerje, Moščanci, Pečarovci, Polana, Predanovič, Burovci, Salamunci in Vaneča. — Selski pismošola dostavlja v Pecarovcih in Vaneči vsak torek, četrtek in petek.

Direktni tovarni promet z Mažarsko. Med našimi in mažarskimi delegati je dosežen sporazum o vzpostavitvi direktnega tovarnega prometa med našo državo in Mažarsko. Po tem sporazumu se s 1. aprilom vzpostavi tovarni promet za vse postaje v Mažarski in obratno v naši državi z direktnimi tovarnimi listi brez posredovanja špediterjev. Isto velja za tovarni promet v Avstrijo in Češkoslovaško preko Mažarske. Voznina se plača v naprej ali na končni postaji.

Prometne omejitve. Sprejemanje in odpošiljanje sporočne robe v vozovnih nakladah za Bakar je do vključno 21. marca t. l. ukinjeno. Izjeme: živila, živo blago, strogo vojaške in režijske pošiljke. Medpošne in že sprejete pošiljke lahko iztečejo.

Iz naših organizacij.

Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani razpuščeno. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je z odlokom št. 921/23 razpustil dosedanje, že 88 let obstoječe Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani. Z ozirom na to sklicuje društvo v četrtek 22. t. m. ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Mesnega doma izvanredni občni zbor. Kot prva in glavna točka dnevnega reda je sklepanje o stališču članov o tem ukrepu. Ker ta občni zbor izredne važnosti, je pričakovali polnoštevilne udeležbe.

Mariborska industrijska in trgovinska pogodba z Avstrijo. Na pismeno vabilo Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani je 12. t. m. popoldne v mali Götzovi dvorani zborovala mariborska sekcija »Zveze industrijev«, da se izjavi glede predložitve pogajanj za trgovsko pogodbo med našo državo in Avstrijo. To vevlačno sejo je otvoril g. predsednik dr. Dipuš. Predvsem je konstatiral, da je zbornica tozadevno vprašalno polo, obsegajočo 16 zelo važnih točk, vpošlala dne 8. t. m. s pozivom, da se odgovori predlože do 20. t. m. Naknadno pa je odgovore urgirala že za 14. t. m.

Vsled tega ni bilo mogoče v tem kratkem času sklicati večje števila članov »Zveze«. Zato se je vabilu moglo odzvati komaj 12 članov, večinoma iz Maribora. Po kratki debati, v kateri se je izrekla od večine ostra obsodba glede nagajivosti carinske uprave pri uvozu za industrijo neobhodno potrebnih predmetov (n. pr. strojev) se je sprejel sklep predsedstva, Trgovsko zbornico obvestiti, da je »Zvezi« vsled prekralkega roka sploh nemogoče razpravljati oziroma definitivno sklepati o stavljenih vprašanjih. Z odgovori naj se pečajo v svrhu šludij posamne tvrdke. Nekatera vprašanja so zelo in splošnega pomena. Ta vprašanja so 1. dopolnitev določb glede obmejne prometa, kolikor se je v praksi pokazala potreba dopolniti sporazum, ki je bil sklenjen med našimi in avstrijskimi delegati v Gradcu oktobra 1921. 2. Predlogi, ki se tičejo olajšave osebnega prometa, prtljage, vidiranja polnih listov itd. 3. Predlogi glede pisemske pošte, pakečnega in telefonskega prometa itd. 4. Predlogi, ki se tičejo tovarnega železniškega prometa itd. 5. Seznam blaga, ki pride kot glavni izvozni predmet za izvoz iz lukajšnega okoliša v Avstrijo v poštev.

Trgovski register.

V trgovski register so se vpisale naslednje firme: Konfekcijska tovarna Franc Derenda & Cie. v Ljubljani d. z. o. z.; tovarna zavos »Stora«, d. d. v t. Vidu nad Ljubljano; Vider & Kolkaj, tovarna kuvert in pisemskega papirja v Ljubljani; Carinsko posredništvo in spedicija »Promet«: A. Toroš & A. Marič v Mariboru; Strausgill dediči in drug, pekarstvo v Mariboru; Kr. Hirschl in sinovi, trgovina z manufakturo v Murski Soboti; Jadranska banka podružnica v Prevalju; Fagel in Kunce, trgovina z lesom v Slovenski Bistrici.

Razno.

Objave izplačila dividend. Minister trgovine in industrije je svojim rešenjem z dne 23. februarja t. l. broj VI-704 odredil, da morajo vse delniške družbe vsako leto objaviti v svojem službenem listu čas in kraj ter višino dividende doletnega leta.

Beograjska vzorčna razstava. Pod tem naslovom se usnuje v Beogradu delniška družba z glavnico od 2 milijonov dinarjev, katere se bode izključno bavila s periodičnim prirejevanjem vzorčnih razstav v Beogradu in drugih večjih mestih naše domovine.

Zaplenjenje tujih kreditov pri Rumunskih bankah. Avstrijska Narodna banka javlja, da je rumunska vlada od 1. t. m. odredila za vse tuje kredite v tujih pri rumunskih bankah zapor, tako, da zamorejo tujci s temi krediti razpolagati samo z dovoljenjem deviznega kontrolnega centralnega urada. Radi tega je Avstrijska Narodna Banka odredila, da izoslane dosedanje noliranje za izplačilo Bukarešta.

Znižan kontingent madžarskega premoga za Jugoslavijo. Na prošnjo madžarske vlade, da se zniža kontingent premoga iz pečujških premogovnikov, je reparacijska komisija določila, da nam ima Madžarska dobaviti odslej dnevno 800 ton premoga namesto dosedanjih 1000 ton.

Jugoslovanska trgovinska zbornica v Berlinu. Nekateri naši privredniki, ki živijo stalno v Berlinu kakor tudi oni, ki imajo zveze z Berlinom, so se obrnili na naše ministrstvo trgovine in industrije za dovoljenje osnovanja jugoslovanske trgovinske zbornice v Berlinu.

Strajk Ostravskih rudarjev. V smislu sklepa delavske konference je bilo de-

lo ustavljeno v vseh rovi. Strajk je popoln in so prišli na delo samo tisti, ki so nujno potrebni za vzdrževanje rudnikov.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 13. t. m. Baška pšenica ponudba 315, oves, 4 vagoni po 290, posušena koruza, 100 odst. blagajna, poldrugi vagon 300, 100 odst. blagajna, 13 vagonov po 242.50, za april 8 vagonov po 257.50—260, beli fižol ponudba 450, moka »00« ponudba 657.50, obrobi v papirnih vrečah, 3 vagoni po 160. Tendanca mirna.

Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: Pšenica 447.50 Din, ječmen 315 Din, oves 390 Din, koruza 240—250 Din, fižol 450 Din, pšenična moka št. 0 650 Din, št. 3 237.50 Din, mekinje 160 Din.

Cene perutnine in jajc. Na domačih trgih so cene puranov 100 do 150 Din, kokošim 40 do 60 Din. V Italiji: par piščancev 7.50 do 8 lir, stare kokoši kg 8 do 8.50 lir; piščanci kg 10.50 do 11 lir, race 7.50 do 8 lir. — Jajca so se pocenila. Splošna cena je od 1.25 do 1.50 D. V Bački slane jajce 1.10 Din, v Banatu 1 Din, v Sremu 1.10 Din, v Sloveniji 1.20 Din, v Srbiji 1 Din, v Bosni 95 par. — V Švici in sicer v Curihi slane zaboje jajc, v katerem je 1440 kosov: slovenskih 145, bačkih 125 do 138, banatskih 130 do 132, sremskih 134 do 136, srbskih 130 do 132, bosanskih 118 do 120, bolgarskih 135 do 140 švicarskih frankov. Na Francoskem plačajo 1000 komadov jugoslovanskih jajc, postavljenih v Pariz povprečno 320 do 370 francoskih frankov.

Svinjski sejem v Mariboru (9. t. m.) Dogon 79 komadov. Cene v kronah: 7—9 tednov stari prašiči 1100—1200, 3—4 mesece stari 1800—2200, 8—10 mesecev stari 4000—4500. Kg mrleve teže se je plačal po 100—112 K.

TRGOVSKA ZADRUGA

„SLOGA“ V CELJU

R. Z. Z. O. Z.

IVOZ IN IZVOZ.

Prodaja vseh vrst
deželnih pridelkov,
kolonijalnega blaga
in mineralnega olja.

Brzojavi: „SLOGA“
Telefon šte. 86.

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumb, sukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Ceniki zastoj in franko. Začasno znižane cene. **Kolesa** iz prvih tovarov: Dürkopp, Styria, Waffrad.

Raznovrstne

šolske zvezke

za srednje, obrtne in osnovne šole, kompandije, dnevniške, raznovrstne papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje

TISKARNA „SAVA“, KRANJ.

Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

Zaloga KLAVIRJEV

in pianinov najboljših tovarov Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Höhl, Schweighofer, Stingl i. t. d. — Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ul. 5.

Oglašajte v
Trgovskem listu

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnena!
Najbolje varstvo proti vlagi i mraza!